

Magnetogram ni avtoriziran!

MAGNETOGRAM
INTERVJU PREDSEDNIKA VLADE RS JANEZA JANŠE ZA TV PRIMORKA
ob 6. delovnem obisku Vlade RS v notranjsko-kraški regiji

Voditeljica: Nataša Nardin

Postojna, 22.1.2013

NATAŠA NARDIN: Lepo pozdravljeni spoštovani gledalci. Ob obisku vlade v Notranjsko-kraški regiji je med nami premier Janez Janša. Lepo pozdravljeni, dobrodošli.

PREDSEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: Dobro večer, hvala.

NATAŠA NARDIN: Današnji politični čas je vsekakor pester tako za vas kot za nas državljane. Kako pravzaprav komentirate to aktualno politično dogajanje in morda par besed o današnjem sestanku koalicijskih strank.

PREDSEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: No, ta sestanek ni prinesel veliko novega. Tisti, ki so na potezi, se pravi, ki so postavili neke ultimate, bodo pač morali narediti tisto, kar so obljubljali ali pa nekoliko splezati iz drevesa na katerega so šli. Se pravi, nisem na potezi niti jaz niti SDS, mi smo sprejeli svoje stališče 9. januarja in ta so objavljena. Nič se ni od takrat spremenilo kar se nas tiče. Upam pa, da bo vseeno prevladal razum in da se lastne vlade pač ne bo rušilo. Tudi veliko teh zapletov in problemov, ki so nastali v zadnjem času v političnem prostoru, je nastalo zaradi tega, ker je preveč ljudi preveč govorilo. Če bi nekateri malo premislili predno so podali svoje izjave zelo vehementno ali pa si vzeli vsaj še kakšno minuto in poslušali še drugo plat medalje, potem ne bi bili v takšni nepregledni situaciji. Sedaj žal pač smo. In vsak bo moral prevzeti odgovornost za svoje ravnanje. Upam pa še vedno, da je v slovenskem političnem prostoru toliko razuma in toliko zrelosti, da bomo v prihodnosti brez odlašanj in brez zamud naredili tisto kar je potrebno narediti, kar ne bo ne popravnega izpita ne podaljškov.

NATAŠA NARDIN: Torej vsak svojo odgovornost prevzeti?

PREDSEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: Vsekakor.

NATAŠA NARDIN: Danes ob obisku Notranjsko Kraške regije, ko ste se srečali, ki je v bistvu že dolgo, vsa ta leta pod slovenskim povprečjem: kaj pravzaprav je mogoče narediti na nivoju vlade zato, da bi se te stvari spremenile?

PRESEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: Regija dejansko je po teh ključnih statističnih kazalcih pod slovenskim povprečjem, zato je vlada obisk te regije uvrstila tudi med prioritete, se pravi na samem začetku mandata. Nazadnje mislim, da sem bil tukaj na podobnem obisku v prejšnjem mandatu pred 7 leti. potem še enkrat ob koncu mandata. Žal se je v tem času zgodila finančna in gospodarska kriza in marsikaj je sedaj manj obetavno, kot je bilo takrat. No kljub temu pa slika ni črno bela. Ravnokar prihajam iz podjetja Ydrija Motors. Ne samo da dosegajo solidne rezultate, imajo tudi načrte za prihodnost. In tudi njihova matična firma, ki je tuja, se pravi nemška, ima načrte za prihodnost, kar je pač zelo pomembno. Tudi sicer, kar je zelo pomembno, če nekoliko primerjam te izkušnje, ki jih imamo iz podobnih obiskov po regijah, veliko je podjetij, ki so v tuji lasti se pravi niso v slovenski lasti, kar dobro stojijo. V tem kriznem času, mnoga tudi zaposlujejo, imajo perspektivo za naprej in tako kot smo to danes slišali v tem notranjskem podjetju skrbijo tudi za lokalno okolje. Se pravi, da ni res, če je lastnik podjetja tujec, da pa potem ne da za domače pogodbo, za humanitarne dejavnosti in tako naprej. Vsak pameten lastnik, naš ali pa tuj, bo povezan z svojim okoljem in bo skušal pomagati tudi izven tega, kar je neka njegova obveznost do države ali občine ali humanitarne skupnosti. Skratka slika v tej regiji ni črno bela, so pač bolj optimistične in bolj pesimistične panoge. Statistka pa seveda kaže zaostajanje za slovenskim povprečjem. In zato je vrsta razlogov. Eden od teh, o tem bomo govorili tudi jutri na sestanku vlade, kjer bomo obravnavali celotno perspektivo v tej regiji je to, da se ne izkoriščajo recimo nekatere naravne danosti, ki tukaj obstajajo - recimo les - ali pa se ne izkoriščajo dovolj. Vlada je junija lani sprejela akcijski načrt za oživitev lesne industrije in jutri bomo na tem sestanku, pogledali in videli kaj je z uresničevanjem tega načrta, kaj so tiste stvari, ki jih je treba narediti v prihodnjih mesecih. To je recimo eden od teh ukrepov na državni ravni, ki bo ob uresničevanju zagotovo naredil nekaj dobrega za življenje ljudi v tej regiji. Torej druga takšna pomoč recimo iz državne ali pa vladne strani je izraba oz. uspešno dobro investiranje evropskih sredstev. Sedaj ta regija je dobila v zadnjem obdobju kakšnih 60 milijonov iz sredstev za regionalni razvoj in še 7 milijonov iz socialnega sklada. Mogoče še kakšen milijon iz programov zaposlovanja in to nek denar je. Čeprav, če pogledamo je še vedno delež državnih pomoči, ki so šle v Notranjsko in druge manj razvite regije, bistveno manjši po seštevku od državnih pomoči, ki so šle v osrednjo, najbolj razvito regijo. Se pravi tudi s tem premikom, ta alokacija državnih pomoči na razvite regije, ki jo sedaj skušamo doseči, lahko država veliko naredi zato, da se izboljša kvaliteta življenja na Notranjskem, pa seveda tudi v drugih manj razvitih regijah. So regije ki so še manj razvite.

NATAŠA NARDIN: Omenili ste Idrijo Motors tega, ki ste ga obiskali in omenili tudi to, da je primer dobre prakse s tujimi lastniki. Je mogoče, da obstaja, da država lahko nadzira kako se tuji lastniki vendarle obnašajo, kadar so lastniki podjetja v Sloveniji, da gre za enako družbeno odgovornost in vlaganje v okolje?

PRESEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: Seveda vsak, ki je lastnik podjetja v Sloveniji, je dolžan spoštovati zakone te države in jih seveda tudi spoštuje saj drugače ne more poslovati. Ne samo da mora plačevati davke in tako naprej, mora spoštovati tudi delovno pravno zakonodajo, zakonodajo iz področja varstva pri delu in recimo različne kolektivne pogodbe, ki jih sklepajo panožni ali drugi sindikati. To je vse obveza tega lastnika ne glede ali je domač ali je tuj. Zaradi tega se včasih preveč poudarja ta velika razlika, češ kako bo za delavca bolje, če bo domači lastnik. Žal so zadnja leta pokazala ravno obratno. Sedaj največ ljudi je izgubilo delo v podjetjih, kjer so bili domači lastniki, ki so se neodgovorno obnašali, ki so zadolžili podjetje, ki so prelivali ustvarjeno vrednost drugam. Tujci tega ne delajo. Tisti, ki investira v Sloveniji, njemu je v interesu, da bo iz tega nekaj nastalo, skratka da podjetje ne bo šlo v stečaj, saj sicer tisti direktor, ki vodi to podjetje, odgovarja svojim lastnikom in ti ga ne gledajo prijazno in še manj nagradijo. Zaradi tega se je potrebno posloviti od tega ozkega gledanja lastništva v smislu nacionalnega interesa. Nacionalni interes je, da so v Sloveniji uspešna podjetja, v katerih ljudje za pošteno delo dobijo pošteno plačilo in kjer ta podjetja seveda prispevajo, seveda izven tega, k razvoju lokalne skupnosti.

NATAŠA NARDIN: No, vrnil ste se ravnokar iz tujine. Kolikšno pa je zanimanje mimogrede za vlaganje v Slovenijo v tem trenutku?

PRESEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: Ne ravno veliko. Ravno zaradi tega, in ta situacija ne bo odpravljena čez noč, ravno zaradi tega je vlada lani sprejela usmeritev, da se bolj koncentriramo na nekatere trge, ki niso toliko zaščiteni in kjer je možno s slovenskimi proizvodi stopati bolj konkurenčno, kot v nasičenih zahodno-evropskih trgih. Sedaj ti novi trgi so, ali pa ti trgi večjih prioritet, ne tako zasičeni so Rusija, se pravi Ruska federacija, Indija, Azerbajdžan in tako naprej. Se tudi slovenska gospodarska diplomacija bolj usmerja in tam se da tudi na ta način pomagati podjetjem pri konkretnih poslih. V Azerbajdžanu je bilo v tej delegaciji preko 50 slovenskih podjetnikov, ki so na drugi strani srečali trikrat toliko, okoli 150 podjetnikov iz države, ki smo jo obiskali in podpisanih je bilo nekaj konkretnih pogodb, pisem o nameri, sporazum med ljubljansko univerzo in njihovo državno univerzo. Skratka šlo je za recimo temu koristen poslovni obisk. Res pa je, da tudi v takšnih državah, ki niso tako nerazvite, kot se včasih pri nas misli, in kjer se je treba zelo potruditi za posel, v takšnih državah vedo, kaj so naši problemi, vedo, da smo s težko muko spravili skupaj nekatere reforme, vedno da je še vedno v pogajanjih reforma s področja trga dela in vedo tudi, da imamo v Sloveniji probleme s kvalificirano delovno silo. Mi imamo relativno visoko število brezposelnih, preko 100.000, vendar pa številna podjetja, predvsem tuja podjetja s področja industrijskega grozda proizvodnje avtomobilskih delov ali pri drugih dejavnostih kovinsko predelovalne dejavnosti v Sloveniji, ne dobijo kvalificirane delovne sile. Tako, da to je tudi en od takšnih paradoksalnih problemov, ko hodimo na te obiske po regijah in po teh podjetjih. Povsod pravijo, da imajo probleme ob siceršnji brezposelnosti dobiti kvalificirane varilce, strojnike, strojne inženirje, skratka poklice, ki jih je slovensko šolstvo v preteklih 15 letih, z nekaj izjemami, zelo zanemarjalo in nas sedaj to zelo tepe po glavi.

NATAŠA NARDIN: Če se vrneva v regijo. Govorila sva že, nekaj ste že povedali o brezposelnosti. Vendarle v tej regiji brezposelnost ni tolikšna kot v slovenskem povprečju, to pa predvsem zaradi dnevniških migracij tako v sosednje občine in tako naprej regije. Ampak vendarle opažamo tudi na Notranjskem, kar ste tudi že omenili, premalo premiernega kadra za razvoj lokalne industrije. Je tukaj problem v oblikovanju šolskih programov, visokošolskih programov ali kaj podobnega?

PREDSEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: Ja, v tem je problem. Vlada bo v četrtek odločala o soglasju k vpisom na dodiplomski študij na slovenskih univerzah in visokošolskih zavodih in bomo ponovno pred veliko dilemo in tudi pred zelo zahtevno odločitvijo, kako ravnati. Kajti družboslovne fakultete in šole, ki pač izobražujejo kader, ki ga je veliko, kjer je na tisoče ali lahko bi rekli deset tisoče ljudi na zavodih za zaposlovanje, zahtevajo veliko število vpisnih mest, ker je od tega odvisno njihovo financiranje, od tega so odvisne službe tistih profesorjev, njihov honorar in tako naprej. Vemo pa, da če se bo to odobrilo, bomo dajali denar za šolanje ljudi, ki dela v Sloveniji in tudi v Evropi v prihodnosti vsaj v 50 odstotkih ne bodo dobili in bo potrebno zato, da se prešolajo, zato, da se bodo zaposlili, bodisi vložiti dodatna sredstva, družbena sredstva, bodisi bodo morali oni sami namesto, da bi si ustvarjali že pogoje za življenje, nekje delati izven svojega poklica in potem nabirati znanje, zato, da bodo nekoč, mogoče ne vem, dobili ustrezno delovno mesto za poklic, na katerega se bodo morali še prešolati. Zdaj če pa bo vlada zavrnila to kar mislim, da bi morala zavrniti, ali pa vsaj do neke mere dodatno omejiti, že ko je minister zaprosil zavode naj to vendarle bolj uskladijo s potrebami, bo velik vik in krik v strehi, češ, da se omejuje svoboda izobraževanja in podobne neumnosti bomo poslušali, zaradi katerih, kjer se je to upoštevalo, smo danes v situaciji v kateri smo. Zdaj govorim o tem, kako rabimo investitorja, ki bo prišel in oživil proizvodnjo na področju mariborskega TAM-a recimo, kjer je bila včasih velika avtomobilska proizvodnja zdaj prostor je še, vendar tistih delavcev, ki so takrat omogočali to proizvodnjo ni več. Bodisi so upokojeni, bodisi delajo v Avstriji, potem ko je Avstrija sprostila trg delovne sile, in ne bodo prišli nazaj za nižjo plačo in to je naš strukturni problem. Če odmislimo te javno finančne in politične probleme, ki jih imamo, je glede prihodnjega razvoja Slovenije nesorazmerje med potrebami in zahtevami časa, med potrebami po znanjih ljudi, ki prihajajo iz šol in po tem kaj mi nudimo, kaj ponuja naš izobraževalni sistem, ključen strukturni problem, ki ga imamo.

NATAŠA NARDIN: No tu v Postojni, omenili ste tudi že priložnosti lesne industrije, je vendarle vedno šola bila tista, ki je spremljala to osnovno dejavnost, lesna srednja šola v Postojni. Seveda je kot ste sami rekli, mogoče ponovno obuditi in spodbuditi razvoj te dejavnosti. Na kakšen konkreten način lahko?

PREDSEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: Kot že rečeno je vlada sprejela junija lani akcijski načrt, kjer so zelo konkretni ukrepi po letih in jutri bomo natančno preverili, kje smo in kaj nas še čaka, kaj smo naredili v lanskem letu, kaj eventualno nismo. Vsekakor pa je izobraževanje mladih za poklice v lesni industriji ključno. To je ena od ključnih stvari. Druga ključna stvar je vzpostaviti ponovno proizvodnjo, kjer bomo sami sposobni žagati les in ga potem obdelovati in prodajati izdelke z dodano vrednostjo. Ne bo zdaj tako kot tisti, ki se še ukvarjajo, tisti redki, ki se še

ukvarjajo z lesno industrijo in proizvodnjo pohištva pri nas, kupujejo slovenski les, ki je razžagan in spravljen v polizdelke v sosednji Avstriji. Tukaj se izgubi velika dodana vrednost, če seveda štejemo še transportne stroške in vse ostalo. Zdaj naslednji problem, ki ga je treba urediti, je vprašanje koncesij. Tukaj je bila narejena velika napaka glede načina podeljevanja koncesij. Tako tisti, ki imajo koncesije za državne gozdove, tako iščejo kratkoročne dobičke pri izvozu hlodovine. Ne upošteva se pa širši interes, čeprav koncesije se podelijo v tistih dejavnostih, kjer je pač prisoten širši interes za to, da se prepreči monopol.

NATAŠA NARDIN: No, zagotovo je eden od tistih dejavnikov, ki je zelo spodbuden v notranjsko-kraški regiji tudi turizem, vsaj kaže tako. Imamo velikega, veliko turistično podjetje Postojnska jama, pa vendarle na drugi strani se v notranjsko kraški regiji turizem na drugih področjih ni dovolj razvijal. Ali menite, da ima ta regija kljub vsemu priložnost za razvoj tudi te gospodarske panoge?

PRESEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: Zagotovo. Saj tudi, če pogledate Postojnsko jamo so bila leta po osamosvojitvi, ko je bilo to precej črno zaradi slabega upravljanja, zdaj je nov lastnik oziroma upravitelj in stvari se obračajo na bolje. Vsaka stvar rabi, vsaka dejavnost rabi dobrega gospodarja, tudi turistična in to je zdaj en tak pozitiven zgled, ki bo nase v prihodnje verjetno potegnil še dodatno širitev dejavnosti. So pa tudi seveda, Notranjska je bogata z zgodovino, bogata z naravnimi lepotami, bogata z ljudmi, ki so podjetni po naravi. V naslednjih dveh letih je na voljo še nekaj sredstev iz tekoče finančne perspektive Evropske unije, kar pomeni, da je mogoče še nekaj denarja počrpati takoj, drugo leto bo pa na voljo denar iz finančne perspektive Evropske unije 2014/2020, kjer bodo tudi znatna sredstva za razvoj turizma. Slovenija je obnovila velik del turistične infrastrukture v zadnjih letih ravno s pomočjo evropskih sredstev. Možnosti bodo še naprej, torej vsi podjetni Notranjci in Notranjke, ki imajo ideje, imajo tukaj priložnost ob pomoči občine in razvojne agencije, da tudi konkurirajo, postavijo na noge dejavnost, ki bo dolgoročno odporna na te pritiske globalizacije, da bo prinašala dohodek, ki naj bo hkrati predstavljal večjo kvaliteto življenja pa tudi ohranjanja narave, pa neka načela trajnostnega razvoja. To da se veliko ljudi vozi iz Notranjske delat drugam, ni samo slabo, pomeni tudi, da pač je tukaj okolje, ki je ugodno za življenje, kjer je kvaliteta življenja verjetno nekoliko višja kot pa življenje v ljubljanskih blokkih. Tako, da pokaže tudi na določene prednosti, ki jih ima življenje v tem okolju.

NATAŠA NARDIN: No, sami ste omenili, da so potrebne spodbude, lahko je to črpanje evropskih sredstev, lahko so to morda v nekaterih primerih sredstva, ki jih zagotavlja država. Kaj pa možnosti, da bi vendarle banke sprostile svoje rigidne sisteme in omogočile in se prilagodile novim gospodarskim razmeram?

PRESEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: Ja, to je nujno potrebno, saj to je osnovni pogoj za normalno delovanje gospodarstva, vse te evropske ali pa državne neposredne vzpodbude so dodatek. Za normalno funkcioniranje gospodarstva potrebujemo zdrav bančni sistem in z uveljavitvijo zakona o stabilnosti bančnega sistema konec lanskega leta, smo končno dobili instrument, da se slovenski bančni

sistem očisti in ponovno v polni meri začne delovati kot servis hitrejšega razvoja in gospodarske rasti. Računamo, da če bo vse normalno, bo nekje do sredine leta, glavni tisti prvi val te stabilizacije za nami in bodo potem tudi tiste banke, ki so danes pač v tem krču, lahko spet začele normalno delovati. Niso pa vse banke slabe, v Sloveniji so tudi dobre banke, ki normalno poslujejo. Od teh bankirjev pa slišimo, da je velikokrat problem to, da ni dobrih idej, ki bi jih lahko financirali. Čeprav jaz mislim, da je teh idej še vedno več v Sloveniji, kot samega kapitala. Naš dodaten problem znotraj tega je, da so v težavah predvsem državne banke in da so te težave nastajale v času, ko so nekatere privatne banke popolnoma dobro gospodarile, se pravi razlog za te težave ni samo gospodarska kriza, gre za nesprejemljiv način upravljanja s tem bančnim kapitalom, podeljevanjem kreditov in tudi to je treba razčistiti, drugače bomo čez deset let ponovno sanirali te iste banke.

NATAŠA NARDIN: No zagotovo je Notranjsko-kraška regija odvisna tudi od tega, kako in kdaj se bo Hrvaška priključila Evropski uniji. Gre za širšo regijo in za neke močne vezi sodelovanja, tudi gospodarskega. Kako vidite vi to sodelovanje in te možnosti v prihodnje?

PREDSEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: Ja, to bo odprlo dodatne možnosti sodelovanja, ki je itak že zdaj dobro. Hrvaška bo vstopila v Evropsko unijo zelo verjetno 1. julija tega leta, se pravi zelo kmalu. Potem ne bo več carin, se bo tudi hrvaški trg priključil enotnemu evropskemu trgu. Do tega, da bo Hrvaška vstopila tudi v Schengenski prostor in v evro območje bo verjetno trajalo še nekaj časa, ampak kar se tiče enotnega trga, ki je ključen za normalno oziroma za enostavno poslovanje, bo tudi Hrvaška v njega vključena zelo verjetno julija naslednjega leta in nato se je pač treba pripravljati oziroma tista podjetja, ki že sedaj sodelujejo, pa to čezmejno sodelovanje in tako naprej, bo avtomatsko na nek način doživelo spremembo teh okoliščin. Stvari se bodo spremenile na bolje, se bodo poenostavile in to bo samo po sebi velika spodbuda.

NATAŠA NARDIN: Gospod premier danes državljani od vas veliko pričakujemo in tudi morda en spodbuden odgovor, kdaj bomo lahko začeli lažje dihati?

PREDSEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: No, tako kot vedno je to v glavnem odvisno od nas. Ravno danes sem bral nove napovedi Evropske centralne banke za drugo polovico letošnjega leta, ki so bolj optimistične kot so bile decembrske. Pričakuje se okrevanje evropskega gospodarstva. In samo od nas samih je odvisno, ali bomo sposobni ta svež veter, ki bo očitno zapihal v Evropi v drugi polovici letošnjega leta zajet v lastna jadra ali pa se bomo takrat prepirali o tem kdo jih bo dvigal, kdo jih bo držal in kam bomo usmerjali ladjo.

NATAŠA NARDIN: Kaj je bolje, da počnemo?

PREDSEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: No, jaz mislim, da je odgovor na dlani. Bolje je, da smo pametni in razumni in da stvari ne obračamo na glavo. Da ima vsaka stvar tolikšno težo kot si jo zasluži in da ne spreminjamo prioritete. Zdaj v Sloveniji,

velikokrat ni to dogajanje, v zadnjih časih, edino takšno, ampak velikokrat, celoten medijski prostor diha z neko zadevo, ki nima nobene zveze z nekimi realnimi problemi, ki jih imajo ljudje. Ali pa, ki nima nobene zveze s tem kar je potrebno dejansko početi zato, da bo življenje v Sloveniji boljše, kot da bi se spotikali od ene virtualne do druge virtualne prepreke. Če pogledamo druge države, večina pač ravna drugače. Slovenci smo velikokrat dokazali, da kljub tem zastojem, ko gre res zares, pač znamo najti tisto stopnjo soglasja, ki je nujna zato, da se gre naprej in tudi v tem času se bo to slej ko prej zgodilo. Je pa škoda vsakega dne, ki je izgubljen.

NATAŠA NARDIN: Hvala lepa za pogovor in srečno na vaših poteh.

PREDSEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: Hvala lepa.